

Uudistunut opiskeluhuoltolainsäädäntö

28.10.2014 Helsinki

Oppilas- ja opiskelijahuollon kansalliset kehittämispäivät
XIV

Hallintojohtaja Matti Lahtinen

Uusi oppilas- ja opiskelijahuoltolainsäädäntö

Säädökset, määräykset ja muut oikeuslähteet sekä voimaantulo

Säädökset ja määräykset, hallituksen esitys ja eduskunta-asiakirjat sekä voimaantulo

1. Lait

- ◆ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013), jäljempänä OHL
- ◆ Laki perusopetuslain muuttamisesta (1288/2013), (POL)
- ◆ Laki lukiolain muuttamisesta (1289/2013), (LL)
- ◆ Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta (1290/2013), (AML)
- ◆ Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta (1291/2013), (AAL)
- ◆ Laki lastensuojelulain 9 ja 12 §:n muuttamisesta (1292/2013),
- ◆ Laki terveydenhuoltolain 16 ja 17 §:n muuttamisesta, sekä
- ◆ Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta (1294/2013), (KVPL)

Säädökset ja määräykset, hallituksen esitys ja eduskunta-asiakirjat sekä voimaantulo

2. Esitys ja eduskunta-asiakirjat

- ◆ Hallituksen esitys eduskunnalle oppilas- ja opiskelijahuoltolaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 67/2013)
- ◆ Eduskunnan sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan lausunto (16/2013)
- ◆ Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö (14/2013)
- ◆ Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta (HE 189/2014)

Säädökset ja määräykset, hallituksen esitys ja eduskunta-asiakirjat sekä voimaantulo

3. Määräykset

- ◆ Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden muutos (OPH:n määräys 3.3.2014, 5/011/2014)
- ◆ Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden muutos (OPH:n määräys 3.3.2014, 4/011/2014)
- ◆ Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden muutos (OPH:n määräys 3.3.2014 6/011/2014)
- ◆ Ammatillisten perustutkintojen perusteiden muutos (OPH:n määräys 7.3.2014, 10/011/2014)
- ◆ Ammatillisten perustutkintoon valmistavien ja valmentavien koulutusten ja kotitalousopetuksen perusteiden muutos (OPH:n määräys 7.3.2014, 11/011/2014)

Säädökset ja määräykset, hallituksen esitys ja eduskunta-asiakirjat sekä voimaantulo

- ◆ Lisäopetuksen opetussuunnitelman perusteiden täydennys (OPH:n määräys 16.6.2014, 17/011/2014)
- ◆ Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden täydennys (OPH:n määräys 16.6.2014, 18/011/2014)
- ◆ Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteiden muutos (OPH:n määräys 16.6.2014, 19/011/2014)
- ◆ Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen opetussuunnitelman perusteiden muutos (OPH:n määräys 16.6.2014, 20/011/2014)

Säädökset ja määräykset, hallituksen esitys ja eduskunta-asiakirjat sekä voimaantulo

4. Voimaantulo ja soveltamisohjeet

- ◆ Lait ja määräykset tulevat voimaan 1.8.2014.
- ◆ Koulutuksen järjestäjien tulee ottaa uuden lain mukaan laaditut opetussuunnitelmat käyttöön 1.8.2014.
- ◆ Sellaisten kuraattoreiden, jotka eivät täytä säädettyjä kelpoisuusvaatimuksia, virka- tai työsuhteen jatkoa koskeva siirtymäsäännös (vähintään 2 vuotta tehtävää hoitaneet ja alle 2 vuotta tehtävää hoitaneet).
- ◆ HE:n 189/2014 sisältämät muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2015.
- ◆ OKM, STM, THL ja OPH valmistelevat tiedotetta, johon on tarkoitus sisällyttää myös kannanottoja lainsäädännön soveltamisen kannalta tulkinnanvaraisiin kohtiin.
- ◆ OPH valmistelee tukimateriaalia ja -aineistoa yhteistyössä THL:n kanssa.

Uusi oppilas- ja opiskelijahuoltolainsäädäntö

Tavoitteet sekä oppilas- ja opiskelijahuollon kokonaisuus ja käsitteet

Lainsäädännön keskeiset tavoitteet

1. Edistetään oppilaiden ja opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia.
2. Varmistetaan oppilas- ja opiskelijahuoltopalvelujen yhdenvertainen saatavuus.
3. Varmistetaan toisen asteen koulutuksen psykologi- ja kuraattoripalvelujen saatavuus säätämällä oppilaitoksen sijaintikunnalle vastuu niiden järjestämiseen.
4. Siirretään painopistettä nykyistä enemmän yhteisölliseen työhön yksilökeskeisestä työstä.
5. Siirretään painopistettä ehkäisevään työhön korjaavasta työstä.

Lainsäädännön keskeiset tavoitteet

6. Vahvistetaan oppilas- ja opiskelijahuollon suunnitelmallisuutta ja toteuttamista toiminnallisena kokonaisuutena ja monialaisena yhteistyönä.
7. Lisätään säädösten hallittavuutta ja toimivuutta kokoamalla yhteen lainsäädännössä hajallaan olevat oppilas- ja opiskelijahuolto, henkilötietojen käsittelyä, kirjaamista, rekisteröimistä ja salassapitoa koskevat säännökset.

Soveltamisala (OHL 1 §)

- ◆ Lakiin on koottu aikaisemmin perusopetus-, lukio- ja ammatillisen koulutuksen lainsäädäntöön sekä lastensuojelulakiin sisältyvät oppilas- ja opiskelijahuoltoon koskevat säännökset.

Laki ei koske:

- aamu- ja iltapäivätoimintaa,
- lukion oppimäärää aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman mukaan opiskelevia,
- perusopetuksen ja lukion aineopiskelijoita,
- ammatillisen koulutuksen yksityisopiskelijoita,
- ammatillisen aikuiskoulutuksen opiskelijoita, eikä
- oppisopimuskoulutuksena järjestettävän näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen ja lisäkoulutuksen opiskelijoita.

Soveltamisala (OHL 1 §)

- ◆ Laissa käytetään kaikkia koulutusmuotoja koskien käsitteitä
 - opiskeluhuolto
 - opiskelija
 - koulutuksen järjestäjä ja
 - oppilaitos

Opiskeluhoolto on kokonaisuus (OHL 3 §)

Opiskeluhoollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän fyysisen ja psyykkisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä, ylläpitämistä ja niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä.

**Yhteisöllinen
opiskeluhoolto**

- Ehkäisevää
- Ensisijaista

**Yksilö-
kohtainen
opiskeluhoolto**

Opiskeluhuollon kokonaisuus (OHL 3 §)

- ◆ Opiskeluhooltoon sisältyy
 - koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoolto,
 - psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä
 - koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut.
- ◆ Opiskeluhooltoja toteutetaan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen monialaisena suunnitelmallisena yhteistyönä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa.
- ◆ Opiskeluhoollosta muodostetaan toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus.

Opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoito (OHL 6 §)

- ◆ Toimintaa, jonka avulla tuetaan yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen ja turvallisen oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja ehkäistään syrjäytymistä sekä edistetään oppilaitosyhteisön hyvinvointia sekä toimintaa, jolla tuetaan oppimista sekä tunnistetaan, lievennetään ja ehkäistään mahdollisimman varhain oppimisen esteitä, oppimisvaikeuksia ja opiskeluun liittyviä muita ongelmia.
- ◆ Opetuksen toteuttamisesta ja oppimisen tukitoimista säädetään tarkemmin koulutusta koskevissa laeissa ja opetussuunnitelman perusteissa (esim. POL 16, 16 a, 17, 17 a ja 18 §)

Psykologi- ja kuraattoripalvelut (OHL 7 §)

- ◆ Psykologi- ja kuraattoripalveluilla tarkoitetaan opiskeluhuollon psykologin ja kuraattorin antamaa opiskelun ja koulunkäynnin tukea- ja ohjausta, joilla:
 - edistetään koulu- ja opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä opiskelijoiden perheiden ja muiden läheisten kanssa; sekä
 - tuetaan opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia.

- ◆ Kuraattorin kelpoisuusvaatimuksena on vähintään tehtävään soveltuva sosiaalialalle suuntaava sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinto (=sosiaaliohjaajan kelpoisuus) ja vastaavan kuraattorin kelpoisuusvaatimuksena ylempi korkeakoulututkinto, johon sisältyy tai jonka lisäksi on suoritettu pääaineopinnot tai pääainetta vastaavat opinnot sosiaalityössä (=sosiaalityöntekijän kelpoisuus). **Ensisijaisesti kelpoisuutta arvioi työnantaja.**

Psykologi- ja kuraattoripalvelut (OHL 28 §)

- ◆ Jokaisen oppilaitoksen käytettävissä on oltava kelpoisuusvaatimukset täyttävän opiskeluhuollon vastaavan kuraattorin palveluja sekä psykologin palveluja.
- ◆ Lain voimaantullessa vähintään kaksi vuotta kuraattorin tehtäviä hoitaneet henkilöt voivat jatkaa tehtävien hoitamista samassa virka- tai työsuhteessa niin kauan kuin virkasuhde jatkuu keskeytyksettä sekä alle kaksi vuotta tehtäviä hoitanut 31.7.2018 saakka, vaikka eivät täyttäisi mainittuja kelpoisuusvaatimuksia.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto (OHL 8 §)

- ◆ Kouluterveydenhuollolla tarkoitetaan terveydenhuoltolain (1326/2010) 16 §:n mukaista kouluterveydenhuoltoa ja opiskeluterveydenhuollolla mainitun lain 17 §:n mukaista opiskeluterveydenhuoltoa. Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa toteuttavat terveydenhoitaja ja lääkäri.
- ◆ Pykälään sisältyy terveydenhuoltolain 16 ja 17 §:ien sisältöä vastaavat yleiset säännökset koulu- ja opiskeluterveydenhuollon tavoitteista ja tehtävistä.

Yhteisöllinen opiskeluhoolto (OHL 4 §)

- ◆ Yhteisöllisellä opiskeluhoollolla tarkoitetaan toimintakulttuuria ja toimia, joilla koko oppilaitosyhteisössä edistetään opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä.
- ◆ Yhteisöllistä opiskeluhooltoja toteuttavat kaikki opiskeluhoollon toimijat.
- ◆ Kaikkien oppilaitoksessa opiskelijoiden kanssa työskentelevien sekä opiskeluhooltopalveluista vastaavien viranomaisten ja työntekijöiden on tehtävissään edistettävä opiskelijoiden ja oppilaitosyhteisön hyvinvointia sekä kotien ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä.
- ◆ Oppilaitoksen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista.

Yksilökohtainen opiskeluhuolto (OHL 5 §)

- ◆ Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia:
 - koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluja;
 - psykologi- ja kuraattoripalveluja;
 - monialaista yksilökohtaista opiskeluhuoltoa, jota toteutetaan tapauskohtaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä; sekä
 - erityisoppilaitoksen järjestämiä opiskeluterveydenhuollon ja sosiaalihuollon palveluja

-> perustuu aina opiskelijan sekä tarpeen vaatiessa hänen huoltajansa suostumukseen

- ◆ Oppimisen ja koulunkäynnin pedagoginen tuki ei ole oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa tarkoitettua yksilökohtaista tukea.
- ◆ Opetus- ja oppilashuoltohenkilöstön sekä muiden asiantuntijoiden muu keskinäinen kommunikointi ja konsultaatio ei ole oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa tarkoitettua yksilökohtaista tukea.

OPETUSHALLITUS

Uusi oppilas- ja opiskelijahuoltolainsäädäntö

Opiskeluhuollon järjestäminen ja rahoitusvastuu

Opiskeluhuollon järjestämis- ja rahoitusvastuu (OHL 9 § sekä KPVL 41 a §)

- ◆ Koulutuksen järjestäjä vastaa
 - opetussuunnitelman mukaisesta opiskeluhuollosta sekä opiskeluhuollon koordinoinnista.
- ◆ Oppilaitoksen sijaintikunta vastaa alueellaan sijaitsevien lain soveltamisalan piiriin kuuluvien oppilaitosten opiskelijoiden
 - koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä
 - opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalveluista opiskelijoiden kotipaikasta riippumatta.
- ◆ Jos opiskelijan kotikunta on muu kuin oppilaitoksen sijaintikunta, psykologi- ja kuraattoripalveluista järjestämisvastuussa oleva kunta voi laskuttaa palvelujen käyttämisestä aiheutuneet opiskelijakohtaiset henkilöstökustannukset opiskelijan kotikunnalta.
Kotikuntalaskutuksen piiriin kuuluvien kustannusten määrittely ja hinta?

Opiskeluhuollon järjestämis- ja rahoitusvastuu (OHL 9 ja 10 §)

- ◆ Poikkeuksena oppilaitoksen sijaintikunnan järjestämisvastuuseen:
 - Perusopetusta järjestävien yksityisten yhteisöjen ja valtion koulujen psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisestä vastaa opetuksen järjestäjä. **HE:n 189/2014, mukaan järjestämisvastuu siirtyy koulujen sijaintikunnille 1.1.2015 lukien. Ulkomaankoulut?**
 - Erityisoppilaitokset (perusopetuslain 7 ja 8 §:ssä tarkoitettu vaikeimmin vammaisille annettavaa opetusta järjestävä opetuksen järjestäjä tai ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 20 §:n 2 momentissa tarkoitettu koulutuksen järjestäjä) saavat järjestää opiskelijoiden terveydenhuollon ja sosiaalihuollon palvelut. Edellyttää ilmoituksen ao. aluehallintovirastolle.

OPETUSHALLITUS

Opiskeluhuollon järjestämis- ja rahoitusvastuu (OHL 9 § sekä KPVL 41 a §)

- ◆ Kunta voi järjestää opiskeluhuollon palvelut:
 - hoitamalla palvelut itse,
 - sopimuksin yhdessä muun kunnan tai muiden kuntien kanssa,
 - olemalla jäsenenä toimintaa hoitavassa kuntayhtymässä, jonka tehtäviin kuuluu opiskeluhoitopalvelujen tuottaminen tai
 - hankkimalla palveluja valtiolta, toiselta kunnalta, kuntayhtymältä tai muulta julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta. **Hankintalain mukainen kilpailutus?**
- ◆ Muu palvelujen tuottaja tarvitsee psykologipalvelujen tuottamiseen yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain (152/1990) mukaisen luvan palvelujen tuottamiseen (itsenäisen ammatinharjoittajan tulee tehdä ilmoitus). Kuraattoripalvelujen tuottaminen edellyttää yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain (922/2011) mukaista ilmoitusta. **Edellytykset luvan saamiselle? Valtion oppilaitokset?**

Opiskeluhuollon järjestämis- ja rahoitusvastuu, tiedottaminen ja ohjaus (OHL 11 §)

- ◆ Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskelijoilla ja heidän huoltajillaan on tieto oppilaitoksen ja sen opiskelijoiden käytettävissä olevasta opiskeluhuollosta. Oppilaitoksen ja opiskeluhuollon henkilöstöllä on velvollisuus ohjata opiskelijaa hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhuollon etuuksia ja palveluja.
- ◆ Sivistysvaliokunnan mietinnön mukaan on välttämätöntä, että kouluterveydenhuollon, koulupsykologin ja kuraattorin palvelut järjestetään oppilaitoksissa siten, että palvelut ovat lähellä oppilaita ja siten helposti ja nopeasti nuorimpienkin oppilaiden saavutettavissa.

OPETUSHALLITUS

Uusi oppilas- ja opiskelijahuoltolainsäädäntö

Opiskeluhuollon suunnitelmat

Opiskeluhuollon suunnitelmat (OHL 12 ja 13 § sekä POL 14 §, LL 10 § ja AML 13 §)

- ◆ Opiskeluhuoltoa koskevia kirjauksia tehdään lastensuojelulain 12 §:n mukaiseen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.
- ◆ Paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta
- ◆ Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhooltosuunnitelma.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman sisältö (OHL 12 §)

- ◆ Lastensuojelulain 12 §:ssä tarkoitettuun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan on kirjattava
 1. opiskeluhuollon tavoitteet ja paikallisen toteuttamistavan keskeiset periaatteet;
 2. arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta, käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista ja avustajapalveluista sekä tuki- ja erityisopetuksesta;
 3. toimet, joilla vahvistetaan yhteisöllistä opiskeluhoitoa ja opiskelijoiden varhaista tukea;
 4. tiedot suunnitelman toteuttamisesta, seurannasta sekä opiskeluhuollon laadunarvioinnista.

Kunnassa toimivien muiden koulutuksen järjestäjien osallistuminen suunnitelman laatimiseen?

Paikallinen opetussuunnitelman (esim. perusopetuksen ops-perusteet kohta 5.4.5)

- ◆ Opetussuunnitelmassa kuvataan
 1. Oppilashuollon paikallisen toteuttamisen tavoitteet ja toimintatavat
 2. Yhteys lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan
 3. Oppilaitoskohtaisten oppilashuoltosuunnitelmien laadintaa ohjaavat linjaukset

Opiskeluhooltosuunnitelma (OHL 13 §)

- ◆ Koulutuksen järjestäjän laatimaan oppilaitoskohtaiseen opiskeluhooltosuunnitelmaan on kirjattava:
 1. arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhooltopalveluista;
 2. oppilaitosyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi ja tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi;
 3. yhteistyön järjestäminen opiskelijoiden ja heidän perheidensä sekä oppilaitoksessa työskentelevien ja muiden opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa;
 4. suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä; sekä
 5. toimenpiteet suunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta)

Opiskeluhoitosuunnitelma (OHL 13 §)

- ◆ Suunnitelma voi olla kahden tai useamman oppilaitoksen yhteinen.
- ◆ Suunnitelma on laadittava yhteistyössä oppilaitoksen henkilöstön, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa.
- ◆ Suunnitelma on tarkistettava vuoden kuluessa siitä, kun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu.
- ◆ Opetushallitus antaa opetussuunnitelman perusteissa määräykset opiskeluhoitosuunnitelman laatimisesta.
- ◆ Koulutuksen järjestäjän on seurattava suunnitelman toteutumista.

Uusi oppilas- ja opiskelijahuoltolainsäädäntö

Opiskeluhuoltoryhmät

Opiskeluhuoltoryhmät

(OHL 14 §)

- ◆ Koulutuksen järjestäjät asettavat:
 - monialaisen opiskeluhuollon ohjausryhmän ja
 - oppilaitoskohtaisen monialaisen opiskeluhuoltoryhmän.
- ◆ Yksittäisen opiskelijan asiaa käsittelemään kootaan tapauskohtaisesti monialainen asiantuntijaryhmä.

Opiskeluhoitoryhmien kokoonpano ja tehtävät (OHL 14 §)

- ◆ Opiskeluhoollon ohjausryhmä
 - vastaa yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista
 - voi olla usean koulutuksen järjestäjän yhteinen tai sen tehtävät voi hoitaa muu soveltuva ryhmä
- ◆ Oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä
 - vastaa oppilaitoksen suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista
- ◆ Koulutuksen järjestäjä päättää yhteistyössä opiskeluhoollon palveluja tuottavien tahojen kanssa tarkemmin em. ryhmien kokoonpanosta, tehtävistä ja toimintatavoista. Ryhmät voivat kuulla tarvittaessa asiantuntijoita.

Opiskeluhoitoryhmien kokoonpano ja tehtävät (OHL 14 §)

- ◆ Tapauskohtaisesti koottava monialainen asiantuntijaryhmä
 - voidaan koota tapauskohtaisesti käsittelemään yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän tuen tarvetta ja opiskeluhoollon järjestämiseen liittyvää asiaa
 - ryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseniksi vain opiskelijan, tai jos **hänellä ei ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä**, hänen huoltajansa suostumuksella. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön.
- ◆ Ryhmään kuuluu käsiteltävän asian mukaan joitakin seuraavista opiskeluhoitoa toteuttavista henkilöistä: terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi, opinto-ohjaaja ja opiskelijan ryhmänohjaaja tai muu keskeinen opettaja (HE yksityiskohtaiset perustelut).

Opiskeluhoitoryhmien kokoonpano ja tehtävät (OHL 14 §)

- ◆ Ryhmän kokooa se opiskeluhoollon tai oppilaitoksen henkilökunnan edustaja, jolle asian selvittäminen työtehtäviensä perusteella kuuluu. (HE yksityiskohtaiset perustelut)
- ◆ Asiantuntijaryhmän ryhmän jäsen ei saa käyttää ryhmän jäsenenä saamiaan salassa pidettäviä tietoja muuhun kuin opiskeluhooltoon liittyvään tehtävään.
- ◆ Sivistysvaliokunnan mietinnön mukaan ”opettaja ja rehtori eivät tule esteelliseksi tekemään oppilasta koskevia hallintopäätöksiä sillä perusteella, että he ovat saaneet oppilasta koskevia tietoja toimiessaan monialaisen asiantuntijaryhmän jäsenenä.”

OPETUSHALLITUS

Uusi oppilas- ja opiskelijahuoltolainsäädäntö

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon toteuttaminen

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon toteuttaminen (OHL 15 §)

- ◆ Opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti psykologin **tai** kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen kun opiskelija on tätä pyytänyt. Kiireellisissä tapauksissa keskustelu on järjestettävä samana tai seuraavana päivänä. Mahdollisuus on järjestettävä myös opiskelijan huoltajan tai muun henkilön yhteydenoton perusteella, jollei kyseessä ole yhteydenottajan neuvonta ja ohjaus tai jos keskustelun järjestäminen on muusta syystä ilmeisen tarpeetonta.
- ◆ Psykologin tai kuraattorin arvion perusteella opiskelijalla on oikeus saada riittävä tuki ja ohjaus hänen opiskeluunsa ja kehitykseensä liittyvien vaikeuksien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi. Tarvittaessa opiskelija on ohjattava saamaan muita opiskeluhuollon palveluja sekä muuta erityisien tuen tarpeessa olevia lapsia ja nuoria tukevaa toimintaa.

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon toteuttaminen (OHL 16 §)

- ◆ Oppilaitoksen ja opiskeluhuollon henkilöstöön kuuluva, joka arvioi opiskelijan olevan psykologin tai kuraattorin palvelujen tarpeessa, on velvollinen ottamaan viipymättä yhteyttä psykologiin tai kuraattoriin yhdessä opiskelijan kanssa ja annettava tiedossaan olevat tuen tarpeen arvoimiseksi tarvittavat tiedot tai, jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä, annettava tieto yhteydenotosta ja mahdollisuus keskustella yhteydenottoon liittyvistä syistä edellä todetussa määräajassa.
- ◆ Myös muu kuin edellä tarkoitettu henkilö, joka ammatillisessa tehtävässään on saanut tietää opiskelijan tuen tarpeesta, voi salassapitosäännösten estämättä ottaa yhteyttä opiskeluhuollon psykologiin tai kuraattoriin.
- ◆ Opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on annettava tieto edellä todetusta yhteydenotosta, jollei muualla toisin säädetä (ks. OHL 18 §).

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon toteuttaminen (OHL 17 §)

- ◆ Terveydenhoitajan työaika koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa järjestettävä siten, että opiskelija voi **tarvittaessa päästä terveydenhoitajan vastaanotolle myös ilman ajanvarausta.**
- ◆ Opiskelijalle järjestettävä **mahdollisuus saada arkipäivisin virka-aikana välittömästi yhteys opiskeluterveydenhuoltoon.** Hoidon tarpeen arviointi ja hoidon tarpeen arvioinnin yhteydessä lääke- tai hammaslääketieteellisesti tarpeelliseksi todettu hoito on järjestettävä terveydenhuoltolain 51 §:n mukaisesti.

Opiskelijan ja huoltajan asema opiskeluhuollossa (OHL 18 §)

- ◆ Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan ja hänen huoltajiensa kanssa. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet on otettava huomioon häntä koskevissa ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti. **Laissa ei ole säädetty ikärajaa.**
- ◆ Alaikäinen voi, ottaen huomioon hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muut henkilökohtaiset ominaisuutensa sekä asian laatu, **painavasta syystä kieltää huoltajaansa osallistumasta** itseään koskevan opiskeluhuoltoasian käsittelyyn sekä antamasta itseään koskevia salassa pidettäviä tietoja, jollei se ole selvästi hänen etunsa vastaista. Viimeksi mainitun arvion tekee opiskeluhuollon henkilöstöön kuuluva sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilö.
- ◆ Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhuollon palveluja.

Yksittäistä opiskelijaa koskevan opiskeluhuoltoasian käsittely (OHL 19 §)

- ◆ Asian käsittely monialaisessa asiantuntijaryhmässä perustuu opiskelijan tai, jollei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa **suostumukseen**. (ks. myös 14 § 4 mom., jonka mukaan asiantuntijaryhmän jäsenten nimittämiseen tulee saada opiskelijan tai tarvittaessa hänen huoltajansa suostumus)
- ◆ Käsittelyyn voivat osallistua opiskelijan **yksilöidyn kirjallisen suostumuksen** perusteella tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja taikka opiskelijan läheisiä. Jos alaikäisellä tai muutoin vajaavaltaisella ei ikänsä tai kehitystasonsa vuoksi ole edellytyksiä arvioida itsenäisesti asian merkitystä, huoltaja tai muu laillinen edustaja voi antaa siihen suostumuksen oppilaan sijasta.

Yksittäistä opiskelijaa koskevan opiskeluhuoltoasian käsittely (OHL 19 §, POL 16 a ja 17 §)

- ◆ Opiskeluhuoltoryhmän (po. monialaisen asiantuntijaryhmän) jäsenillä on oikeus pyytää neuvoa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta ja ilmaista siinä yhteydessä salassa pidettäviä tietoja. **Ei edellytä suostumusta.**
- ◆ Perusopetuslain 16 a ja 17 §:ää on täsmennetty siten, että tehostetun ja erityisen tuen antamiseen liittyvien selvitysten tekeminen ei ole oppilashuoltoa, vaan moniammatillista yhteistyötä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa, minkä perusteella selvitysten tekemisestä sekä tehostetusta ja erityisestä tuesta ei voi kieltäytyä.

Uusi oppilas- ja opiskelijahuoltolainsäädäntö

Opiskeluhuoltoasioiden kirjaaminen, kertomukset ja rekisterit

Opiskeluhuollon kertomukset (OHL 20 §)

- ◆ Opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi tarpeelliset tiedot kirjataan opiskeluhoitokertomukseen, potilaskertomukseen ja muihin potilasasiakirjoihin tai opiskeluhuollon kuraattorin asiakaskertomukseen. Potilasasiakirjoihin sovelletaan potilaslakia (785/1992) ja kuraattorin asiakaskertomukseen sosiaalihuollon asiakaslakia (812/2000).
- ◆ Yksittäisen opiskelijan asiaa selvittävän asiantuntijaryhmän vastuuhenkilö kirjaa ryhmän toimintatavoitteiden kannalta välttämättömät tiedot opiskeluhoitokertomukseen. Myös muut ryhmän jäsenet voivat tehdä kirjauksia.
- ◆ Opiskeluhoitokertomus laaditaan jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi.

Opiskeluhuollossa kertyvien tietojen kirjaaminen (OHL 20 §)

- ◆ Opiskeluhoitokertomukseen kirjataan yksittäisen opiskelijan:
 - 1) nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen tai muutoin vajaavaltaisen opiskelijan huoltajan nimi ja yhteystiedot;
 - 2) asian aihe ja vireillepanija;
 - 3) opiskelijan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet,
 - 4) tiedot asian käsittelystä opiskeluhoitoryhmän (po. monialaisen asiantuntijaryhmän) kokouksessa, kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa, kokouksessa tehdyt päätökset, päätösten toteuttamissuunnitelma sekä toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot;
 - 5) toteutetut toimenpiteet; sekä
 - 6) kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa.

Opiskeluhuollossa kertyvien tietojen kirjaaminen (OHL 20 §)

- ◆ Jos sivulliselle annetaan opiskeluhoitokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä, mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu

Opiskeluhuollon rekisterit (OHL 21 §)

- ◆ Laki edellyttää seuraavien rekistereiden ylläpitoa:
 - Yksilökohtaisen opiskeluhuollon rekisteri – koulutuksen järjestäjä ylläpitää, joka nimeää rekisterille vastuuhenkilön.
 - Potilasrekisteri – ylläpitäjänä toimii palvelun järjestänyt kunnan toimielin tai 10 §:ssä tarkoitetussa tilanteissa koulutuksen järjestäjä, joka nimeää rekisterille vastuuhenkilön.
 - Opiskeluhuollon kuraattorin asiakasrekisteri – rekisterinpitäjänä toimii palvelun järjestänyt kunnan toimielin tai 10 §:ssä tarkoitetussa tilanteissa koulutuksen järjestäjä, joka nimeää rekisterille vastuuhenkilön.
- ◆ Edellä mainittuihin rekistereihin sisältyviä tietoja voidaan luovuttaa tietoon oikeutetulle teknisen käyttöyhteyden avulla. Ennen teknisen yhteyden avaamista, tietoja luovuttavan on varmistuttava siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti.

Opiskeluhuollon rekisterit (POL 41 a §, LL 33 a § ja AML 43 a §)

- ◆ Myös koulutusta koskevien lakien mukaisista rekistereistä voidaan luovuttaa tietoja tietoon oikeutetuille teknisen käyttöyhteyden avulla.
- ◆ **Koulutuksen järjestäjä vastaa käyttämistään tietojärjestelmistä ja niiden lainmukaisten vaatimusten, kuten tietoturva-vaatimusten, täyttämistä. Koulutuksen järjestäjä vastaa myös käyttämiensä tietojärjestelmien käytön ohjeistuksesta ja valvonnasta.**
- ◆ Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelyyn sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annettua lakia (159/2007).

Uusi oppilas- ja opiskelijahuoltolainsäädäntö

Opiskeluhuoltoasioiden salassapito ja oikeus poiketa salassapitovelvollisuudesta

Opiskeluhuoltoon liittyvien tietojen salassapito (OHL 22 §)

- ◆ Opiskeluhuoltorekisteriin talletetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä opiskelijaa tai muuta henkilöä (**koskee kaikkia oppilashuoltoa koskevia asiakirjoja ja tietoja**), ovat salassa pidettäviä siten kuin julkisuuslain 24 §:ssä säädetään. Salassa pidettäviä tietoja ei saa luovuttaa sivullisille, ellei siihen ole:
 - asianomaisen henkilön tai hänen laillisen edustajansa kirjallista, yksilöityä suostumusta, tai
 - tiedon luovuttamiseen oikeuttavaa lain säännöstä.
- ◆ **Sivullisella tarkoitetaan henkilöä, joka ei osallistu ao. opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhuollon tarpeen selvittämiseen tai sen toteutukseen taikka niihin liittyviin tehtäviin.**
- ◆ Salassapidolla tarkoitetaan sekä asiakirjasalaisuutta että vaitiolovelvollisuutta ja hyväksikäyttökieltoa.

Opiskeluhooltoon liittyvien tietojen salassapito (OHL 14 §)

- ◆ Yksittäisen opiskelijan asiaa käsittelevän asiantuntijaryhmän jäsen ei saa käyttää ryhmän jäsenenä saamiaan salassa pidettäviä tietoja muuhun kuin opiskeluhooltoon liittyvään tehtävään.

Opiskeluhooltoon liittyvien tietojen salassapito ja oikeus poiketa salassapidosta (OHL 23 §)

- ◆ Opiskelijan yksilökohtaiseen opiskeluhooltotyöhön osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä opiskeluhollosta vastaaville viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi.
- ◆ Salassa pidettäviä tietoja **voidaan ilmaista asiantuntijoille**, joilta opiskeluhooltoryhmän jäsen pyytää neuvoa opiskelijan asiassa.
- ◆ Jos opiskelija siirtyy toisen koulutuksen järjestäjänkoulutukseen, aikaisempi koulutuksen järjestäjä voi siirtää opiskeluhoollon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat **tarpeellisia opiskeluhoollon jatkuvuuden turvaamiseksi**, mikäli opiskelija tai, jos hän ei pysty arvioimaan suostumuksen merkitystä, huoltaja antaa siihen suostumuksensa.

Opiskeluhuoltorekisteriin sisältyvien tietojen salassapito ja oikeus poiketa salassapidosta (POL 40 §, LL 32 §)

- ◆ Opiskeluhoitotyöhön osallistuvilla on oikeus ilman suostumusta saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilaan opettajalle, rehtorille ja opetushallintoviranomaiselle opetuksen asianmukaisen järjestämisen kannalta välttämättömiä salassa pidettäviä tietoja.
- ◆ Jos alle 18-vuotias oppilas siirtyy toisen opetuksen tai koulutuksen järjestäjän perusopetuslain, lukiolain, ammatillisesta koulutuksesta annetun lain tai ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisesti järjestämään koulutukseen, aikaisemman koulutuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava **oppilaan opetuksen tai koulutuksen järjestämisen** kannalta **välttämättömät tiedot** uudelle opetuksen tai koulutuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden järjestäjän pyynnöstä.

Uusi oppilas- ja opiskelijahuoltolainsäädäntö

Ohjaus ja valvonta

Opiskeluhuollon ohjaus ja valvonta (OHL 24-26 §)

- ◆ Valtakunnallisesta ohjauksesta vastaavat yhteistyössä OPH (ops-perusteet) ja THL (psykologit, kuraattorit sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuolto).
- ◆ Opetussuunnitelman perusteissa määrätään kodin ja oppilaitoksen yhteistyön sekä opiskeluhoollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan opiskeluhoollon tavoitteista.
- ◆ OPH ja THL seuraavat yhteistyössä opiskeluhoollon toteutumista ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti.
- ◆ Koulutuksen järjestäjän on seurattava oppilaitoksen opiskeluhoollon suunnitelman toteutumista.

Opiskeluhuollon ohjaus ja valvonta (OHL 24-26 §)

- ◆ Koulutuksen järjestäjän on arvioitava opiskeluhuollon toteutumista ja vaikuttavuutta yhteistyössä kunnan opetustoimen ja sosiaalitoimen kanssa ja osallistuttava ulkopuoliseen arviointiin. Arviointien keskeiset tulokset on julistettava.
- ◆ Koulutuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä pyynnöstä toimitettava opetushallintoviranomaiselle sekä THL:lle opiskeluhuollon valtakunnallisessa arvioinnissa, kehittämisessä, tilastoinnissa ja seurannassa tarvittavat tiedot.
- ◆ Koulutuksen järjestäjällä velvollisuus omavalvontaan yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa.
- ◆ Aluehallintovirastolla on oikeus oma-aloitteisesti ottaa tutkittavaksi, onko koulutuksen järjestäjä järjestänyt opetussuunnitelman mukaisen opiskeluhuollon lain mukaisesti.